

ὄφρα καθεζόμενος εἶπη ἔπος ἠδ' ἐπακούσῃ
ὁ ξείνος ἐμέθεν· ἐθέλω δέ μιν ἐξερέεσθαι.”

Ἦς ἔφαθ', ἣ δὲ μάλ' ὀτραλέως κατέθηκε φέρουσα 100
δίφρον ἐϋξεστον καὶ ἐπ' αὐτῷ κῶας ἔβαλλεν·
ἐνθα καθέζετ' ἔπειτα πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς.
τοῖσι δὲ μύθων ἄρχε περίφρων Πηνελόπεια·
“ξείνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτῆ·
τίς πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἠδὲ τοκῆς;” 105

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
“ὦ γύναι, οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
νεικέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἰκάνει,
ὥς τέ τευ ἦ βασιλῆος ἀμύμονος, ὅς τε θεουδῆς
ἀνδράσιν ἐν πολλοῖσι καὶ ἰφθίμοισιν ἀνάσσων 110
εὐδικίας ἀνέχῃσι, φέρῃσι δὲ γαῖα μέλαινα
πυροὺς καὶ κριθάς, βρίθῃσι δὲ δένδρεα καρπῷ,
τίκτε δ' ἔμπεδα μῆλα, θάλασσα δὲ παρέχῃ ἰχθυῶς
ἐξ εὐηγεσίης, ἀρετῶσι δὲ λαοὶ ὑπ' αὐτοῦ.
τῷ ἐμὲ νῦν τὰ μὲν ἄλλα μετάλλα σῶ ἐνὶ οἴκῳ, 115
μηδ' ἐμὸν ἐξερέεινε γένος καὶ πατρίδα γαῖαν,
μή μοι μᾶλλον θυμὸν ἐνιπλήσης ὀδυνάων
μνησαμένῳ· μάλα δ' εἰμὶ πολύστονος· οὐδέ τί με χρὴ
οἴκῳ ἐν ἀλλοτρίῳ γοῶντά τε μυρόμενόν τε
ἦσθαι, ἐπεὶ κάκιον πενθήμεναι ἄκριτον αἰεὶ· 120
μή τίς μοι δμῶν νεμεσήσεται, ἧὲ σύ γ' αὐτῆ,
φῆ δὲ δακρυπλώειν βεβαρηότα με φρένας οἴνω.”

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα περίφρων Πηνελόπεια·
“ξείν', ἦ τοι μὲν ἐμὴν ἀρετὴν εἶδός τε δέμας τε
ᾤλεσαν ἀθάνατοι, ὅτε Ἴλιον εἰσανέβαινον 125
Ἀργεῖοι, μετὰ τοῖσι δ' ἐμὸς πόσις ἦεν Ὀδυσσεύς.
εἰ κεῖνός γ' ἐλθὼν τὸν ἐμὸν βίον ἀμφοπολεύοι,
μεῖζον κε κλέος εἶη ἐμὸν καὶ κάλλιον οὔτω.
νῦν δ' ἄχομαι· τόσα γάρ μοι ἐπέσσευεν κακὰ δαίμων.
ὅσσοι γὰρ νήσοισιν ἐπικρατέουσιν ἄριστοι, 130
Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὑλήεντι Ζακύνθῳ,

ομιλία
(στ. 96-316) πάνω του ο ξένος αφού καθίσει το λόγο του να πει
και να μ' ακούσει· θέλω λεπτομερώς να τον ρωτήσω.»

Ἔτσι εἶπε, κι εκείνη πρόθυμα πολύ σκαμνί τού τοποθέτησε 100
ωραία τεχνουργημένο κι επάνω του προβιά έβαλε·
εκεί αμέσως κάθισε ο πολυβασανισμένος θεός Οδυσσεάς.
Κι ανάμεσά τους τον λόγον άρχισε η συνετή πάνω απ' όλες Πηνελόπη
«Ξένε, πρώτα λοιπόν η ίδια εγώ θα σε ρωτήσω·
ποιός είσαι κι από πού; ποιά αλήθεια η πόλη σου και οι γονεῖς σου;» 105

Και προς αυτήν ανταπαντώντας εἶπεν ο πολυμήχανος Οδυσσεάς·
«Κανείς απ' τους θνητούς, γυναικά, κακό να πει για σένα δεν θα μπορούσε
πάνω στη γη την άπειρη· πραγματικά η δόξα σου ως τον απέραντο ουρανό φτάνει,
όπως αλήθεια κάποιου βασιλιά τρισένδοξου, ο οποίος με φόβο στους θεούς
σε άνδρες πολλούς και γενναιόψυχους βασιλεύοντας 110
δίκαιη κρίση δείχνει, η γη καρπίζει η μελανόχρωμη
σιτάρι και κριθάρι, βρίθουν τα δέντρα του καρπούς,
αδιάκοπα γεννοβολούν τα ποιμνιά του, κι η θάλασσα παρέχει ψάρια
απ' την καλή διακυβέρνηση, και κάτω από αυτόν προκόβουν οι λαοί.
Γι' αυτό αυτήν την ώρα για τ' άλλα ρώτα με μέσα στο σπίτι σου, 115
όμως το γένος μου να μη ζητάς να μάθεις, την πατρική μου γη,
μη μου γεμίσεις οδύνες την ψυχή μου περισσότερες
καθώς θα τ' αναφέρω· άπειρους πόνους είμαι γεμάτος· καθόλου
δεν μου πρέπει σε ξένο σπίτι μέσα να κάθομαι να κλαίω
και να θρηνώ, μια κι είναι το χειρότερο κανείς συνέχεια να πενθεί· 120
μήπως και κάποια από τις δούλες μαζί μου αγανακτήσει, ή και η ίδια εσύ,
και πει ότι στα δάκρυα κολυμπώ γιατί μ' έχει βαρέσει το κρασί.»

Και προς αυτόν απάντησε έπειτα η συνετή πάνω απ' όλες Πηνελόπη·
«Ξένε, πραγματικά τις χάρες μου, την ομορφιά και το παράστημα
αφάνισαν οι αθάνατοι, όταν στο Ἴλιον στα πλοία μέσα ανέβαιναν 125
οι Αργεῖοι, μαζί μ' αυτούς και ο δικός μου σύζυγος Οδυσσεάς.
Εάν εκείνος πίσω ερχόταν και τη ζωή μου φρόντιζε,
η δόξα μου θα ήταν μεγαλύτερη κι έτσι ασφαλώς καλύτερα.
Τώρα όμως θλίψη με κυριεύει· τόσα κακά έχει ρίξει ο θεός επάνω μου.
Γιατί όσοι στις νήσους έχουν την εξουσία άριστοι, 130
στη Σάμη, στο Δουλίχιο και στη δασώδη Ζάκυνθο,

οἷ τ' αὐτὴν Ἰθάκην εὐδείελον ἀμφινέμονται,
οἷ μ' ἀεκαζομένην μνῶνται, τρύχουσι δὲ οἶκον.
τῷ οὔτε ξείνων ἐμπάζομαι οὔθ' ἱκετάων
οὔτε τι κηρύκων, οἷ δημοεργοὶ ἔασιν· 135
ἀλλ' Ὀδυσῆ ποθέουσα φίλον κατατήκομαι ἦτορ.
οἷ δὲ γάμον σπεύδουσιν· ἐγὼ δὲ δόλους τολυπεύω.
φᾶρος μὲν μοι πρῶτον ἐνέπνευσε φρεσὶ δαίμων
στησαμένη μέγαν ἰστόν, ἐνὶ μεγάροισιν ὑφαίνειν,
λεπτὸν καὶ περίμετρον· ἄφαρ δ' αὐτοῖς μετέειπον· 140
'κοῦροι, ἐμοὶ μνηστῆρες, ἐπεὶ θάνε διὸς Ὀδυσσεύς,
μίμνετ' ἐπειγόμενοι τὸν ἐμὸν γάμον, εἷς ὃ κε φᾶρος
ἐκτελέσω, μή μοι μεταμώνια νήματ' ὄληται,
Λαέρτη ἥρωϊ ταφήϊον, εἷς ὅτε κέν μιν
μοῖρ' ὀλοὴ καθέλησι τανηλεγέος θανάτοιο· 145
μή τίς μοι κατὰ δῆμον Ἀχαιϊάδων νεμεσήσῃ,
αἷ κεν ἄτερ σπείρου κῆται πολλὰ κτεατίσσας·'
ὥς ἐφάμην, τοῖσιν δ' ἐπεπείθετο θυμὸς ἀγῆνωρ.
ἔνθα καὶ ἡματίη μὲν ὑφαίνεσκον μέγαν ἰστόν,
νύκτας δ' ἀλλύεσκον, ἐπεὶ δαΐδας παραθείμην. 150
ὥς τρίετες μὲν ἔληθον ἐγὼ καὶ ἔπειθον Ἀχαιούς·
ἀλλ' ὅτε τέτρατον ἦλθεν ἔτος καὶ ἐπήλυθον ὄραι,
μηνῶν φθινότων, περὶ δ' ἡματα πόλλ' ἐτελέσθη,
καὶ τότε δὴ με διὰ δμῶας, κύνας οὐκ ἀλεγοῦσας,
εἶλον ἐπελθόντες καὶ ὁμόκλησαν ἐπέεσσιν. 155
ὥς τὸ μὲν ἐξετέλεσσα, καὶ οὐκ ἐθέλουσ', ὑπ' ἀνάγκης·
νῦν δ' οὔτ' ἐκφυγέειν δύναμαι γάμον οὔτε τιν' ἄλλην
μῆτιν ἔθ' εὐρίσκω· μάλα δ' ὀτρύνουσι τοκῆες
γῆμασθ', ἀσχαλάα δὲ πάϊς βίοτον κατεδόντων,
γιγνώσκων· ἦδη γὰρ ἀνὴρ οἷός τε μάλιστα 160
οἷκου κήδεσθαι, τῷ τε Ζεὺς κῦδος ὀπάξει.
ἀλλὰ καὶ ὣς μοι εἰπέ τεδὸν γένος, ὀππόθεν ἐσσί.
οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἐσσι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης·"
Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
"ὦ γύναι αἰδοίη Λαερτιάδεω Ὀδυσῆος, 165

ακόμη και όσοι στην ένδοξη Ιθάκη γύρω κατοικούν,
τόσοι σε γάμο με ζητούν χωρίς να θέλω, και κατατρών' το σπίτι μου.
Γι' αυτό ούτε τους ξένους νοιάζομαι ούτε ἱκέτες
οὔτε και καν τους κήρυκες, που στο λαό ἔργο προσφέρουν· 135
ἀλλά τον προσφιλή ποθώντας Οδυσσέα μες στην καρδιά μου λιώνω.
Κι αυτοὶ βιάζονται για το γάμο· ὅμως ἐγὼ κλώθω τεχνάσματα.
Ρούχο λοιπὸν πρῶτα μες στο μυαλό μου ἔβαλε ο δαίμων
ιστόν μεγάλο στήνοντας μες στα ἀνάκτορα να υφάνω,
λεπτὸ και υπέρμετρο· κι ἀμέσως ἀνακοίνωσα σ' αὐτούς· 140
"ὦ νεαροί, μνηστῆρες μου, μια κι ἔχει πεθάνει ο θεὸς Οδυσσεάς,
να περιμένετε, αν και βιάζεσθε, για το δικό μου γάμο, ωσότου το υφαντό
να τελειώσω, μη μου κοποῦν ἀνώφελα τα νήματα,
για την ταφή του σεβάσμιου Λαέρτη, ὅταν θα ἐρθει η στιγμή που
θα τον ρίξει κάτω η μοίρα η ολοή του ἀναπότρεπτου θανάτου· 145
μήπως και κάποια ἀπὸ τις Ἀχαιῖδες μέσα στο δῆμο μαζί μου οργισθεῖ,
αν ἴσως χωρίς σάβανο κείται θαμμένος ἀγαθὰ ἀφθονα ἀποκτήσας."
Ἔτσι εἶπα, σ' αὐτούς δε πάλι πειθόταν η ἀγέρωχη ψυχή.
Τότε λοιπὸν τη μέρα ὅλη ὑφαινα ἀδιάκοπα ἰστόν μεγάλο,
τις νύκτες ὅμως τον διέλυα, κάτω ἀπὸ το φως δαδιῶν που ἔβαζα. 150
Ἔτσι για τρία χρόνια με δόλο ξέφευγα και ἐπειθα τους Ἀχαιούς·
ἀλλ' ὅταν ο τρίτος χρόνος ἔφτασε και κύλησαν του χρόνου οι ὥρες,
καθὼς οι μήνες ἐφθιναν κι η μια μετὰ την ἄλλη διάβαιναν οι μέρες,
τότε ἀκριβῶς χάρη στις δούλες μου, τις σκύλες τις ξεδιάντροπες,
ἦρθαν και μ' ἐπιασαν κι ὅλοι μαζί με λόγια σκληρὰ μού μίλησαν. 155
Ἔτσι αὐτό χωρίς να θέλω ἀπὸ ἀνάγκη το τελείωσα·
τώρα ωστόσο οὔτε το γάμο μπορῶ να ἀποφύγω οὔτε και ἄλλο πια
τέχνασμα βρίσκω· και οι γεννήτορες πολὺ με παροτρύνουν
να παντρευτώ, κι ο γιος μου δυσφορεῖ που κατατρών' το βίός του,
ἦδη ἔχοντας συνείδηση· γιατί εἶναι πια ἀνδρας μεγάλος 160
το σπίτι να φροντίζει, και στον ὁποῖο ο Δίας δόξα χαρίζει.
Ἀλλὰ ἀκόμη κι ἔτσι πες μου το γένος σου και ἀπὸ πού κατάγεται·
γιατί δεν εἶσαι ἀπὸ δρυ παλαίφατη οὔτε και ἀπὸ πέτρα.»
Και προς αὐτὴν ἀνταπαντώντας εἶπεν ο πολυμήχανος Οδυσσεάς·
«Σεβάσμια γυναῖκα του Οδυσσέα, γιου του Λαέρτη, 165